

// REFERAT

Møte i brukerutvalget i Nav hjelpemidler og tilrettelegging

Møtedato: 27.5.2025

Deltakere: Liv Welde Johansen (NAV), Kristian Lian (SAFO), Heidi Sørlie-Rogne/Cato Lie (FFO), Jan Joakimsen (FFO), Andreas Henden (FFO), Lise Connely (FFO), Håvard Ravn Ottesen (SAFO), Stian Innerdal (FFO), Marie Kristin Tønder Dahlskjær, Emilie Duane Nordskog, Siri Espe (Unge funksjonshemmede), Beate Lilleberg og Kristin M. Bye (NAV)

Vara: Eilin Reinaas (SAFO) og Sindre Svindal (FFO)

Forfall: Heidi Sørlie-Rogne/Cato Lie (FFO), Sindre Svindal (FFO), Andreas Henden (FFO)

Referent: Kristin M. Bye

Sak 1: Informasjon fra Digihot

Nav informerte om hva de har fokus på når det gjelder digitalisering i neste tertial. Se vedlagt presentasjon (sak 1, vedlegg 1). DigiHoT er i slutfasen av piloten «Melde behov om bare tilbehør». I den forbindelse er det diskutert hvordan man kan sikre at innbygger blir informert om at det søkes om tilbehør. Dersom det må innhentes fullmakt og signatur, vil dette forsinke prosessen for bruker og være mer ressurskrevende for kommunen. Det er også innhentet fullmakt i forbindelse med søknaden om hjelpemiddelet som tilbehøret skal brukes sammen med. DigiHoT foreslår at formidler som melder om behovet må krysse av for følgende: *«Jeg bekrefter at innbygger ønsker at jeg melder behov for tilbehøret. Innbygger er kjent med hvilket tilbehør jeg melder behov om»*. Tenker brukerorganisasjonene at dette er tilstrekkelig?

Brukerorganisasjonene påpekte betydningen av å sikre at innbygger faktisk har behov for og ønsker hjelpemiddelet og tilbehøret det blir søkt om, og hadde noen forslag til omformuleringer. Videre er det ønskelig med skriftlig informasjon om status og utvikling på arbeidet som gjøres i Digithot som kan sendes til organisasjonenes medlemmer. Det etterspørres også mulighet til et intervju med Digihot.

DigiHoT tar innspillene med seg videre og vil lage skriftlig informasjon om Digihots arbeid. Digihot ber organisasjonene ta kontakt når det gjelder å planlegge intervju.

Sak 2: Informasjon om satsing Gjenbruk

Nav informerer om satsningsområde Gjenbruk. Programbeskrivelse og presentasjon fra møte vedlegges (sak 2, vedlegg 1 og 2)

// REFERAT

Brukerorganisasjonene takker for informasjonen og tenker det er bra gjenbruk prioriteres. Det konkluderes med at deler av neste brukerutvalgsmøte blir et arbeidsmøte om tema Gjenbruk.

Sak 3: **Søknader om hjelpemiddelet «Det lille rommet»**

FFO/Norges blindforbund (NBF) stiller spørsmål om samarbeid og prioriteringer knyttet til tidlig innsats for barn, saksbehandlingspraksis og rutiner for å innvilge hjelpemiddelet "[Det lille rommet](#)". NBF viser til at foreldre til blinde barn må klage på avslag, og etter omgjøring/innvilgelse så er det lange ventetider før hjelpemiddelet blir bestilt.

Nav informerer om at «Det lille rommet» er et hjelpemiddel med formål å stimulere og aktivisere barn med ulike funksjonsvansker til å strekke seg etter gjenstander. Det kan være et hensiktsmessig hjelpemiddel blant annet for synshemmede barn, der formålet er å oppøve romforståelse.

Hjelpemidler for trening, stimulering og aktivisering dekkes i utgangspunktet ikke av Nav, men det er gjort unntak for barn og unge under 26 år. Da dekkes spesialutstyr og spesialtilpasning av vanlig utstyr.

Rundskrivet som er utformet av Arbeids- og velferdsdirektoratet er her tydelig på at vilkårene om at hjelpemidlene skal være nødvendig og hensiktsmessig også er gjeldende for unntaksbestemmelsen. Det vil si at dersom behovet kan dekkes av vanlig utstyr og vanlige leker, vil det ikke være nødvendig med spesialutstyr.

Når det gjelder barn med synsproblematikk vil enkelte ha tilstrekkelig nytte av vanlige leker, for eksempel babygym. For andre vil det være nødvendig med modulene til «Det lille rommet» for at barnet skal kunne motiveres til å strekke seg etter ting. Opplysninger om at vanlige leker ikke dekker behovet vil være en naturlig del av den faglige begrunnelsen i slike saker. Hjelpemiddelsentralen bør etterspørre opplysningene hvis det ikke står noe om dette i begrunnelsen.

Når søknaden er innvilget sendes den videre for bestilling av hjelpemiddelet. Vedtakene effektueres så raskt som mulig, og særskilte grupper som barn, arbeidsplassstilrettelegging og terminal-/akuttsaker vil prioriteres. Det kan være at utfordringer som for eksempel bemanningsproblemer eller problemer med leveranser hos leverandørene gir noe lengre bestillings- og leveringstider i enkelte tilfeller. «Det lille rommet» er et lavfrekvent produkt som ikke omfattes av Navs rammeavtaler, med kun 8 produkter kjøpt inn pr år de siste to årene.

Hjelpemiddelsentralene har en liberal holdning til å innvilge og formidle hjelpemidler til barn, og et ønske om å bidra så langt det er mulig til at barn med funksjonsvansker har et godt tilrettelagt miljø i hjem, skole og barnehage.

Sak 4: **Ortose som aktivitetshjelpemiddel**

FFO/Unge funksjonshemmede har fått flere henvendelser om ortose til aktivitet (aktivitetshjelpemiddel). Etter regelverksendringer er det definert i rundskrivet at dette

// REFERAT

er støtte til aktivitetsprotese/spesialprotese eller spesialsko som er mulig å søke støtte til. Så nå står vi i en situasjon der det i enkelte tilfeller definisjonsmessig trengs ortose (fordi hen har alle fingrene f.eks.) men funksjonelt sett er det en protese (fordi den erstatter en tapt funksjon). Nav står fast på at dette ikke er hjelpemidler som skal dekkes av folketrygden, da folketrygden ikke dekker ortose til spesielle aktiviteter.

Saken er undersøkt med Arbeids- og velferdsdirektoratet (AV-dir.) som opplyser om at det følger av § 1 i Forskrift om stønad til dekning av utgifter til ortopediske hjelpemidler, brystprotese, ansiktsdefektprotese, øyeprotese og parykk at det kan gis stønad til spesialprotese til fritidsbruk. Ifølge § 5.4.4 i rundskrivet til forskriften nevnt over kan det også gis stønad til dekning av merutgifter til ortopedisk fottøy for idretts- og mosjonsaktiviteter. Begge bestemmelsene gjelder uavhengig av alder.

1. januar 2024 ble det gjort visse endringer i Forskrift om stønad til dekning av utgifter til ortopediske hjelpemidler, brystprotese, ansiktsdefektprotese, øyeprotese og parykk og Forskrift om aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år. Blant annet ble proteser og ortopediske sko tatt ut av ordningen med aktivitetshjelpemidler og overført til ordningen med stønad for ortopediske hjelpemidler.

Det har aldri vært hjemmelsgrunnlag i regelverket for å gi aktivitetsortoser/spesialortoser til idretts- og mosjonsaktivitet, verken for personer under eller over 26 år. Rettighetene til dette har altså ikke blitt endret i regelverket.

AV dir. har også sjekket dette opp mot Ortopedtekniske Virksomheters Landsforbund (OVL). Redegjørelsen fra OVL er tydelig på at personer som trenger spesialortoser for å drive sportsaktiviteter og lignende, ikke får dekket spesialtilpassede ortoser gjennom ordningen med stønad til ortopediske hjelpemidler. Dette gjelder uavhengig av om man er under eller over 26 år. Dette skyldes at Forskrift om dekning av utgifter til proteser mv. i § 1 gir hjemmel for å gi stønad til spesialproteser til fritidsbruk, men det finnes ingen tilsvarende hjemmel for å gi stønad til spesialortoser til fritidsbruk.

Vi antar at mange som har behov for spesialortoser til idretts- og mosjonsaktivitet har fått dekket sine behov gjennom ordinære, men særlig forsterkede ortoser, som også brukes ellers i hverdagen.

Brukerorganisasjonene har forståelse for regelverket, men peker på at dette kan virke uheldig på enkelte barn og unge. FFO har fått meldt inn en sak i rettighetssenteret som viser uheldige konsekvenser i praksis. Det konkluderes med at saken settes opp til neste møte og at unge funksjonshemmede henter inn mer informasjon om saken.

Sak 5: Behov for dobbelt sett med hjelpemidler i daglig bruk

FFO/NBF viser til at det er viktig å ha tilgang til hjelpemidler som brukes i dagliglivet, og som man er avhengig av å bruke hverdag (f.eks. hvit stakk, kikkert, lese-tv). Når disse blir ødelagt/må repareres utgjør det en stor hindring og vil for mange medføre at de ikke kan gjennomføre sine daglige gjøremål. NBF ønsker en redegjørelse om

// REFERAT

muligheten til å få dobbelt sett med hjelpemidler som man er avhengig av i hverdagen.

Nav informerer om at hovedregelen er at det gis ett sett av hjelpemidler, og at det i de fleste tilfeller er tilstrekkelig for å dekke behovet.

I praksis gis det unntak fra hovedregelen i spesielle tilfeller der brukeren er totalt avhengig av hjelpemiddelet for å fungere i dagligliv, på skole eller i jobb. Dette vil være en individuell vurdering, der muligheter for reparasjon, reparasjonshistorikk, omfang av spesialtilpasning vil være noe av det som vektlegges. Det er viktig å tenke på at ekstra sett med hjelpemidler i mange tilfeller krever plass i hjemmet, og de må vedlikeholdes og ha ettersyn som andre utlånte hjelpemidler.

Dersom hjelpemiddelsentralen har tilsvarende hjelpemiddel på lager vil det kunne være mulig å låne dette som en reserveløsning i reparasjonstiden.

Ifølge hjelpemiddelsentralene er det lite etterspørsel etter doble sett hjelpemidler, da man ofte har andre, lignende hjelpemidler som kan brukes midlertidig. Hvis bruker er i en slik situasjon at dobbelt sett hjelpemidler kan være aktuelt, anbefaler vi at man tar kontakt med sin hjelpemiddelsentral.

Sak 6: Teknisk veiledning/bistand hjelpemidler i regi Statped

FFO/NBF har fått tilbakemelding fra Statped at de ikke lenger gir rådgivning om hjelpemidler, da dette ikke er deres oppgave. NBF etterspør om det har vært en praksis rundt gruppen barn og ungdom, at utredning av deres behov for hjelpemidler har vært håndtert av Statped? Hvis det er tilfellet, er denne praksisen tatt tak i ut fra de endringene som Statped nå har informert om?

Nav viser til at det er kommunen som har det overordnede ansvaret for å bistå brukere med å kartlegge, utrede og søke om hjelpemidler. Ulike fagpersoner fra andre instanser kan også være involvert i kartleggingen. Nav hjelpemiddelsentral er et ressurs- og kompetansesenter og har det overordnede og koordinerende ansvar for formidling av hjelpemidler. Nav har rådgivnings- og veiledningsfunksjon overfor helse- og omsorgstjenesten i kommunen og fylkeskommunen på hjelpemiddelområdet. Statped er en viktig samarbeidspartner i dette arbeidet. Les mer om hva Nav hjelpemidler og tilrettelegging kan tilby ut fra situasjon på denne siden [Nav hjelpemidler og tilrettelegging \(nav.no\)](https://nav.no/tilrettelegging) og mer om hva samarbeidspartnere kan få bistand til på denne siden [For hjelpemiddelformidlere og andre samarbeidspartnere om hjelpemidler og tilrettelegging \(nav.no\)](https://nav.no/tilrettelegging)

Nav har en intensjonsavtale med Statped for å sikre god informasjonsflyt både på brukernivå og på systemnivå. Fagnettverk syn i Nav hjelpemidler og tilrettelegging samarbeider aktivt med synsområdet i Statped på ulike områder, bl.a. lager felles kompetansetilbud, deler kunnskap og erfaringer osv. Her kan du lese [mer om tilrettelegging for personer med nedsatt syn på kunnskapsbanken.net](https://nav.no/tilrettelegging) På denne siden finnes en oversikt over hvem som gjør hva.

// REFERAT

Nav hjelpemiddel og tilretteleggingsområdet har barn og unge som et overordnet satsningsområde og setter pris på engasjement i saken, og deltar gjerne på et møte sammen med Statped og NBF for å avklare og få tilbakemeldinger på hvordan samarbeidet fungerer for barn og unge.

Sak 7: **Eventuelt**

- **Ny bilavtale, evaluering**

SAFO har spørsmål knyttet til tilbudsfrist som er utløpt og anskaffelsesteam som skal evaluere innen 14 dager. Hvilken løypemelding har en for anskaffelse av ikke fossile drivlinjer

1) hvor mange tilbud er ankommet?

2) Hvor mange / andel elektrisk / fossil er på evaluering?

Spørsmålene er i etterkant av brukerutvalgsmøte undersøkt med Brukeranskaffelser som informerer om at detaljer om den pågående konkurransen ikke er offentlig ennå. Dvs. at dette ikke er informasjon Nav går ut med før tildeling.

Selve konkurransegrunnlaget er offentlig, der vil man se at det er to delkonkurranser knyttet til elbil og åtte delkonkurranser knyttet til fossil/hybrid.

- **Involvering i brukeranskaffelser**

SAFO/NHF etterspør hvorfor de ikke er involvert i anskaffelser som referert til i arbeidsmøte i mai med Brukeranskaffelser. NHF har konkrete innspill på både størrelse knyttet til fly- og bussreiser for anskaffelse av elektriske rullestoler som nå pågår.

Nav vil undersøke saken med Brukeranskaffelser.

Saker som svares ut skriftlig:

- **Gjenbruk av hjelpemidler**

SAFO/NHF etterspør om hjelpemidler som ikke gjenbrukes blir gitt til bruk i andre land? Er det et system som sikrer at hjelpemidler fra kommunenes korttidslager også kan gis til andre land fremfor å kastes?

Svar:

Hjelpemiddelsentralen har egen rutine for avhending og kassasjon av brukte hjelpemidler. Primært skal utrangerte hjelpemidler tilbys kommuner og helseforetakene. Dersom disse ikke er interessert i å overta disse hjelpemidlene, kan utrangerte hjelpemidler tilbys en hjelpeorganisasjon for bruk i et annet land på humanitært grunnlag.

Hjelpemidler som kan tilbys er enklere mekaniske hjelpemidler som manuelle rullestoler, rullatorer og hjelpemidler til barn. Andre hjelpemidler kan også være aktuelle, men elektriske hjelpemidler som for eksempel elektriske stoler og senger

// REFERAT

som er elektromedisinsk utstyr skal etter all hovedsak ikke doneres bl.a. av sikkerhetsmessige årsaker.

Mottaker skal rapportere hvor og i hvilke prosjekter hjelpemidlene er brukt, samt at overtatte hjelpemidler ikke blir utnyttet kommersielt. Mottaker forplikter seg til å sette i stand hjelpemidlene før de videresendes, og til å bygge en infrastruktur i mottakerlandet som skal stå for videreformidling av hjelpemidlene.

Det er viktig å ha et bevisste forhold til hva slags produkter vi donerer, og sikre at hjelpemidlene kan håndteres videre på en forsvarlig måte. Dette gjelder forhold som for eksempel kompetanse i bruk, tilpasning og reparasjon, og tilgang til reservedeler. Nav har et tett samarbeid med WHO og disse oppfordrer ikke til denne typen donasjon. De jobber med å opparbeide bærekraftige hjelpemiddelsystemer som omhandler kompetanse i hele formidlingssystemet fra anskaffelser, utprøvinger, tilpasninger og opplæring. Nav er en stor bidragsyter inn i dette arbeidet.

Når det gjelder kommunenes ordninger har ikke Nav oversikt over disse.

- **Firhjulstrekk på bil**

SAFO/NHF ønsker mer informasjon om mulighet for firehjulstrekk på bil. Det er vanskelig å kjøre på is med kassebil med bakhjulsdrift, og antispinn løser ikke problemet for alle. Folk kjører ikke bare i byen eller rundt huset sitt. Det ble sagt at det skulle bli lettere å få firehjulsdrev i 2015, men hvordan har forvaltningen blitt endret siden 2015? Er det stor forskjell på vedtak til de i arbeid og utdanning enn andre? [Rundskriv til ftrl § 10-7 første ledd bokstav h: Anskaffelse av motorkjøretøy eller annet transportmiddel - Lovdata](#)

Svar:

Oppmykningen skjedde gjennom [Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i stadsbudsjettet 2015 \(regjeringen.no\)](#).

Her står det skrevet: «Post 74 Tilskudd til biler.

Bevilgningen på posten er 740 mill. kroner. Stønad til biler med firehjulstrekk gis etter retningslinjer gitt av Arbeids- og velferdsdirektoratet. Det foreslås en viss oppmykning av dagens vilkår, slik at noen flere får rett til firehjulsdrevet bil. Endringen iverksettes fra 1. juli 2015, og er beregnet å gi en utgiftsøkning på 2,5 mill. kroner i 2015.»

Rundskrivet utdyper hvilke vurderinger som skal vektlegges i saksbehandlingen av søknader om firehjulstrekk. Terskelen for å få stønad til firehjulstrekk er lavere i arbeidslivet enn i dagliglivet. Når det gjelder firehjulstrekk til bil i dagliglivet er det f.eks. innvilget bil med firehjulstrekk hvor foreldrene kjører barn til barnehage og selv skal på arbeid til fast tid. Det legges videre også vekt på om bruker kjører selv eller er påsitter, samt stigningsprosent på aktuell veistrekning.

Når det gjelder oppmykningen fra 2015 har vi ikke statistikk på hvordan endringen har slått ut i praksis. Ordlyden "en viss oppmykning" indikerer en beskjedne oppmykning i praksis. Vi har ikke mottatt tilbakemeldinger om at bilsentrene har for streng praksis i sin vurdering av firehjulstrekk etter oppmykningen i 2015.

// REFERAT

- **Tilrettelegge førermiljø i bil for manuell rullestol**

Det er mulig å bruke manuell rullestol mens man er sjåfør, men dette virker lite kjent. Ved å tilrettelegge for at flere kan kjøre i manuell rullestol, kan dette utsette behovet for elektrisk rullestol. Dette er bra for Nav og den enkelte. Hva gjøres for å finne gode løsninger for dette?

Svar:

Ved vurdering av stol på førerplass for bilførere med funksjonsnedsettelse, skal sikkerhet, sittestabilitet og tekniske godkjenninger veie tungt, og følger nullvisjonen Stortinget vedtok i 2001: *"Det skal ikke forekomme ulykker med drepte eller hardt skadde i vegtrafikken."*

Bilsentrene har lang erfaring med valg av stoltype for brukere som skal kjøre selv og legger denne prioriteringsrekkefølgen til grunn ved formidling:

- Bilens originale stol med seksveis understell
Dette er den enkleste og sikkerhetsmessig den beste løsningen og er utgangspunktet ved all førertilpasning. Den gir optimal støtte, høy sikkerhet og tilpasningsmuligheter til brukerens behov. Løsningen er godt etablert og ivaretar krav til ergonomi og trafiksikkerhet.
- Elektrisk rullestol
Om bruker ikke kan benytte bilens originale stol er elektrisk rullestol på førerplass et alternativ. Ved bruk av denne stoltypen er det godkjente innfestingsmuligheter som blir benyttet i mange biler. Det forutsettes at stolen er godkjent og tilpasset sikkerhetskravene, samt at bruker oppnår tilstrekkelig støtte og stabilitet.
- Manuell rullestol
Bruk av manuell rullestol på førerplass vurderes kun i tilfeller der andre løsninger ikke er hensiktsmessige, og må sees på som et snevert unntak.
Det må i slike tilfeller foreligge:
  - Individuell vurdering av sittestabilitet og brukers funksjonsevne
  - Godkjent sikringsløsning, eksempelvis el-feste fra Dahl Engineering
  - Krav om ekstra rygg og nakkestøtte, som kan vanskeliggjøre adkomst til førerplass.
  - Tydelig informasjon til bruker om økt risiko og begrenset kollisjonssikkerhet (rullestoler er kun testet til 48 km/t og kan ha betydelig skadepotensiale ved ulykke)
  - Krever dispensasjonssøknad til Statens vegvesen. Det er ingen automatikk i at dispensasjonssøknaden blir innvilget.

Det understrekes at manuell rullestol som førerplassløsning ikke anbefales som standard eller ønsket løsning, og kun skal benyttes når alle øvrige alternativer er vurdert og funnet uhenktsmessige. Konsekvensen er at kun et fåtall biler blir formidlet pr. år hvor bruker sitter på førerplass med manuell rullestol. Alternative løsninger blir forsøkt først hvor bruker kan forflytte seg over i et sete med seksveis understell og den manuelle rullestolen er godt sikret i under transport.

// REFERAT

- **Registrering av vedtak om lese- og sekretærhjelp**

FFO/NBF har fått tilbakemelding fra to brukere (Hordaland og Telemark) om at vedtakene de har fått om lese- og sekretærhjelp ikke har vært registrert i digital løsning for å sende inn og godkjenne timer for lese- og sekretærhjelp. Hva er rutinene for å registrere vedtak i denne løsningen? Er det noe brukeren selv må gjøre for å få vedtak registrert?

Svar:

Vedtakene på lese- og sekretærhjelp gis av saksbehandler/rådgiver ved Nav hjelpemiddelsentral den enkelte bruker tilhører. Vedtaket er tilgjengelig for ansvarlige som jobber med utbetaling/oppgjør av lese- og sekretærhjelp i Nav sitt journalsystem (Gosys).

Det ingen direkte kopling mellom journalsystem (vedtak) og system som brukes for utregning/behandling av den enkelte regning (både papir og digitalt) for lese- og sekretærhjelp. Når første regning er mottatt, etter innvilget vedtak (både papir og digitalt), registreres vedtaket manuelt i den digitale løsningen av de med ansvar for utbetaling/oppgjør for lese- og sekretærhjelp. Dette er rutinen.

Andre årsaker til at vedtak kan mangle i den digitale løsningen:

- Vedtak til organisasjonsvirksomhet

Vedtak gis for en tidsbegrenset periode tilsvarende vervets varighet. Det er denne perioden som registreres i den digitale løsningen. Når til og med dato passerer, «opphører» vedtaket også i løsningen. Ved forlengelse av verv må dette dokumenteres til saksbehandler/rådgiver ved Nav hjelpemiddelsentralen for nytt vedtak, noe som ikke alltid skjer før utbetalingen stopper. Her har både bruker selv og hjelpemiddelsentralen et ansvar for å følge opp.

- Vedtak til dagligliv

Vedtak gis med inntil 120 timer per år, uten sluttdato. I den digitale løsningen legges vedtaket inn for ett år av gangen (fra 01.01 – 31.12), med automatisk forlengelse ett år ved årsskifte. Vi har ved noen få tilfeller opplevd at vedtaket ikke ble automatisk forlenget og derfor kan enkelte ha opplevde manglede vedtak i løsningen. Disse vedtakene har vi forlenget manuelt i forbindelse med mottak av regning. Det er også gjort ytterligere forbedringer i digital løsning slik at dette unngås.

Neste brukerutvalgsmøte er: 9. september 2025